

Vad är viktigt att förstå om extremistisk påverkan?

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen

Medfinansieras av
Europeiska unionen

BARN UTSÄTTS FÖR VÅLDSAMT OCH EXTREMISTISKT MATERIAL PÅ NÄTET

Barns och ungas radikaliserings och exponering för extremistisk nätpåverkan har blivit ett betydande problem både i Finland och internationellt. Sociala medieplattformar och spelmiljöer har gjort extremistiska ideologier och gemenskaper lättillgängliga. Hatretorik och våldsamt material har redan blivit vardag på många plattformar på nätet – och tyvärr också en del av den digitala verkligheten för många barn och unga.

Ungdomar är ett särskilt lockande mål för extremistiska rörelser, eftersom ungdomen är en period då den egna världsbilden och sättet att tänka fortfarande håller på att formas. I tonåren är tankesättet ofta svartvitt och förmågan att förstå komplexa orsakssamband är ännu under utveckling. Extremistiskt material kan kännas extra attraktivt för unga eftersom det ger tydliga och enkla svar på svåra frågor. Unga arbetar med viktiga utvecklingsuppgifter, såsom att forma sin identitet och frigöra sig från sina föräldrar, samtidigt som de övar på viktiga färdigheter för livet, såsom känslohantering och självreglering. Därför är de också särskilt mottagliga för påverkan utifrån.

Som förälder är det bra att vara medveten om att barn och unga sannolikt möter våldsamt och fientligt material på nätet med avsikten att påverka deras attityder. Det är bra att diskutera eventuella risker med barn och unga redan i förväg och se till att de har de kunskaper och färdigheter som behövs för att använda nätet på ett tryggt sätt. Det viktigaste är att visa ett genuint intresse för den ungas digitala liv och att finnas som stöd i svåra situationer.

Exponering för våldsamt och fientligt material påverkar barnets psykiska hälsa negativt och orsakar ångest och rädsla. Materialet försvagar också tron på ett demokratiskt samhälle, normaliserar våldsamma och diskriminerande attityder, ökar motsättningar och gör det svårare att förhålla sig objektivt till olika frågor.

Våldsam radikaliserings

Våldsam radikaliserings är en process där värderingar, attityder och världsbilden blir allt mer extrema och börjar innehålla våldsamma drag. Våldsam radikaliserings kan leda till extremism.

Våldsam extremism

Våldsam extremism innebär att på ideologiska grunder stöda, uppmuntra till, hota med eller använda våld. Gemensamma drag för extremistiska ideologier är vanligtvis motstånd mot mångfald, lika mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen.

Extremistisk nätpåverkan

Extremistisk nätpåverkan innebär att nätplattformar används för att sprida våldsamma ideologier, göra dem mer vardagliga och locka nya personer till verksamheten. Påverkan riktas både mot stora grupper och individuellt utvalda personer.

VILKET SLAGS MATERIAL MÖTER UNGA?

Extremistiskt innehåll kännetecknas av idealisering och berättigande till våld, nedvärdering av vissa människogrupperns människovärde, förnedring och avsiktlig dehumanisering. Sådant innehåll försöker också undergräva förtroendet för demokratin. Särskilt unga utsätts för material som diskriminerar minoriteter samt rasistiskt material och hatretorik. Material som skildrar våldshandlingar är också vanligt.

Extremistiskt innehåll sprids på sociala medier och i spel som är populära bland barn och unga. Tiktok, Instagram, Telegram, Roblox, Minecraft, Discord och Snapchat är bekanta för många unga och används som verktyg för extremistisk nätpåverkan.

Unga behöver ofta inte aktivt söka efter vålds- eller hatinnehåll, utan exponeras för materialet i sociala medier och på spelplattformar, till exempel genom rekommendationsalgoritmer eller innehåll som delas av vänner.

Det kan vara svårt att känna igen extremistiskt innehåll eftersom det ofta döljs bakom humor, memes eller kodspråk. Ofta är målet att påverka även på en omedveten nivå, och därför maskeras budskapet medvetet.

Metoder som används inom extremistisk nätpåverkan:

- **Användning av kodspråk, dubbla betydelser och hänvisningar**
Syftet är att skapa "hemliga insiderkretsar", öka samhörigheten och måla upp fiendebilder.
- **Användning av humor och populärkultur**
Underhållande innehåll tilltalar unga, maskerar och gör fientliga budskap lättare att ta till sig.
- **Kommunikation som talar till känslorna**
Innehållet spelar ofta på känslor som orättvisa och bitterhet och försöker styra känslorna i en fientlig riktning.
- **Spridning av desinformation och konspirationsteorier**
Spridning av felaktig och osann information som används för att rättfärdiga en våldsam ideologi.
- **Användning av spelelement**
Populära digitala spel omvandlas till versioner som främjar fientliga ideologier.
- **Grooming**
En person försöker skapa en förtroendefull relation med barnet för att senare manipulera barnet till extremistiska handlingar.

HUR KAN MAN KÄNNA IGEN TECKEN PÅ EXTREMISTISK PÅVERKAN HOS UNGA?

Var uppmärksam på hur den unga uttrycker sig. Språket gör tankar och attityder synliga.

Om du lägger märke till upprepade tecken på skadliga eller diskriminerande attityder i den ungas sätt att tala är det viktigt att ingripa i tid. Sådana tecken kan till exempel vara:

- Ifrågasättande av mångfald och jämställdhet, såsom nedvärdering av flickor och kvinnor eller svartmålande av sexuella minoriteter och könsminoriteter
- Förnedrande och diskriminerande kommentarer som döljs bakom humor, såsom nedsättande skämt om vissa människogrupper
- Ett starkt *vi mot dem*-tänkande, där de framställs som felaktiga, föraktliga eller omänskliga, till exempel genom jämförelser med djur eller främmande arter
- Att ta på sig offerrollen, det vill säga den unga upplever sig vara ett offer, illa behandlad eller utslagen av andra grupper av människor
- Att uppleva sin egen eller sin gemenskaps världsbild, tankar och egenskaper som överlägsna andra synvinklar

Exponering för extremistiskt innehåll väcker ofta ångest och rädsla hos unga. I vissa fall kan den unga också dra sig tillbaka och isolera sig. Om en ung person är särskilt ovillig att diskutera det hen möter på nätet eller om hens livscirkel tydligt krymper både när det gäller intressen och sociala relationer, är det viktigt att försöka hitta kontakten med den unga och ta närmare reda på vad det är fråga om.

HUR SKYDDAR MAN DEN UNGA FRÅN EXTREMISTISK PÅVERKAN?

1. Stöd den unga i att hantera svåra känslor och uppmuntra till positiv interaktion med olika människor.

- Öva tillsammans på att känna igen, uttrycka och hantera känslor. Särskilt osäkerhet inför framtiden eller känslor av hopplöshet kan väcka rädsla och oro – känslor som utnyttjas i extremistisk påverkan.
- Uppmuntra den unga att möta olika människor och stärka empatiförmågan. Goda känslolofärdigheter, långvariga sociala relationer och en närvarande förälder stärker empatiförmågan och förmågan att förstå andras upplevelser och sätta sig in i deras situation. Stöd den unga i att hantera svåra upplevelser och känslor av orättvisa, eftersom det är upplevelser av orättvisa som är bränslet för extremistiska idéer.
- Stöd den unga i att skapa meningsfulla relationer. Det är viktigt att se till att den unga hittar till viktiga och trygga gemenskaper, eftersom man inom extremistisk påverkan strävar efter att tilltala just det mänskliga behovet av att tillhöra en grupp och uppleva betydelsefullhet.
- Prata tillsammans med den unga om hen upplever social uteslutning eller en känner sig utanför, så att upplevelsen inte förvandlas till bitterhet eller hat mot andra människor.

2. Visa intresse för den ungas digitala liv.

- Kom ihåg att digitala miljöer är viktiga kommunikationsmedel och platser för unga att bygga sin egen identitet. Nätet är också en plats där man lär sig nytt, trivs och upprätthåller vänskapsrelationer.
- Var inte rädd för att fråga – du behöver inte veta allt. Fråga den unga om vilka sociala medieplattformar hen använder och vilka fenomen och vilket slags innehåll hen möter där.
- Lyssna och ta den ungas upplevelser på allvar. Händelser på nätet påverkar den ungas välbefinnande på samma sätt som händelser utanför nätet. Öppen dialog och visat intresse skapar trygghet och hjälper den unga att bearbeta det hen har upplevt på nätet.
- Skuldbelägg eller bestraffa inte den unga om hen berättar att hen stött på våldsamt innehåll på nätet. Kom också ihåg att själv hålla dig lugn – på så sätt stärker du känslan av trygghet för den unga.

3. Stärk den ungas säkerhet i digitala miljöer.

- Gå tillsammans igenom aktuella nätfenomen med den unga, till exempel vilka ämnen det sprids desinformation om och vilka typer av påverkansmekanismer som används i innehåll som rättfärdigar våld.
- Prata med den unga om hur man ska agera när man stöter på extremistiskt innehåll. Uppmuntra barnet att berätta om innehållet för en trygg vuxen, att inte dela eller reagera på innehållet och att rapportera det till tjänsteleverantören. Vid behov ska ni också tillsammans kontakta en myndighet.
- Bekanta er tillsammans med säkerhetsinställningar och hur man anmäler osakligt innehåll på olika digitala plattformar. På många plattformar kan man till exempel begränsa synligheten av skadligt innehåll.

4. Betona jämställdhet och demokratins positiva effekter.

- Uppmuntra den unga att möta olika människor och respektera olika synvinklar. Betona gemensamma egenskaper och delade mänskliga upplevelser i stället för motsättningar.
- Diskutera yttrandefrihet med den unga och betona att den också innebär ansvar – yttrandefrihet ger inte rätt att kränka någons människovärde.
- Betona de positiva effekterna av jämställdhet, mänskliga rättigheter och ett demokratiskt samhälle både för individen och för samhället i stort.

Hatreterik skadar inte bara individen, utan tär på förtroendet för samhället, ökar motsättningar och försvagar demokratins grundpelare. Diskussioner om den digitala världen är också viktiga för att de unga ska lära sig att identifiera effekterna av skadligt innehåll i större utsträckning och förstå att hatretorik och våld på nätet formar människors attityder och beteenden även utanför nätet.

Tveka inte att be om hjälp om du känner stark oro för den ungas välbefinnande.

- **Kontakta aktörer som verkar i den ungas vardag, såsom skolan, läroanstalten eller ungdomsväsendet för att få stöd.**
- **Ta kontakt med det multiprofessionella ankarteamet i ditt område, som erbjuder tidigt stöd när det finns oro kring den ungas välmående.**
- **Vid oro för att en ung person håller på att radikaliseras kan du kontakta polisen via nättips-tjänsten.**

**LÄS MER
PÅ VÅR WEBBPLATS**

pelastakaalapset.fi/turvanuotta

Pelastakaa Lapset – Rädda Barnen

**Medfinansieras av
Europeiska unionen**